

П.В. Смірнова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Р.М. Бугріменко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

У часи економічних перетворень на шляху до сучасних економічних відносин, Україна потребує висококваліфікованих економістів, спроможних працювати як у вітчизняній, так і в міжнародній економіці. Процеси інтеграції світової спільноти, зокрема в галузі економіки, призводять до змін у вимогах, що висуваються до кваліфікаційної характеристики сучасного економіста. За цих умов особливого значення набувають такі якості випускника закладу вищої освіти, як високий професіоналізм, ініціативність у вирішенні поставлених завдань, здатність до самоосвіти, до налагодження ділових контактів з партнерами та кваліфікованої професійної діяльності в іншомовному середовищі, креативність.

Професія економіста, як відзначають дослідники, відноситься до типу «Людина – Знакова система» та пов'язана з переробкою інформації, її визначають за особливостями предмета праці. Професії програміста, системного адміністратора, економіста, бухгалтера пов'язані з роботою з цифрами, формулами, таблицями. З психологічних вимог до людини професії типу «Людина – Знакова система» виділяють такі: хороша оперативна і механічна пам'ять, здатність до тривалої концентрації уваги на знаковому матеріалі, хороший розподіл уваги, точність сприйняття, вміння бачити, що стоїть за умовними знаками; посидючість, наполегливість, логічне мислення. Всі ці якості необхідно спеціально розвивати у студентів в процесі вивчення різних дисциплін.

Останнім часом відбуваються великі зміни в організації праці на виробництві. Професійна діяльність економіста будується і на основі взаємодій з колегами, організації спільної діяльності, що дає можливість стверджувати про необхідність розвивати у майбутніх економістів вміння і навички відповідно до класифікації психологічних вимог професій типу «Людина – Людина», які включають у себе: прагнення до спілкування; вміння легко вступати в контакт з незнайомими людьми; доброзичливість, чуйність, витримку, вміння стримувати емоції; здатність аналізувати поведінку оточуючих і свою власну, розуміти наміри і настрої інших людей; здатність розбиратися у взаєминах людей; знання психології людей.

Враховуючи результати наукових досліджень щодо структури професійної компетентності визначено такі компетенції професійної компетентності фахівців з економіки: операційну, комунікативну, інформаційну, міжкультурну.

Операційна компетенція фахівця з економіки визначає володіння предметною областю економічної діяльності, підготовленість до виконання вузько визначених завдань у професійному колі суб'єкта.

У поняття підготовки спеціаліста економічного профілю у першу чергу входить засвоєння професійних знань, умінь та навичок у предметній області профільної спеціальності.

Поняття інформаційної компетенції розкривається через володіння інформаційними технологіями. Володіння інформацією, її опрацювання і розподіл є ключовими для представника однієї з численних економічних професій. Від того, наскільки вичерпно є інформація у розпорядженні фахівця, від того, наскільки чітко і послідовно він передає її колегам, підлеглим та керівникам, залежить якість прийнятих рішень та ефективність діяльності підприємства.

Тому наступна складова – це комунікативна компетенція, яка передбачає володіння усного та письмового спілкування різними мовами, вміння розрізняти різні комунікативні ситуації та вибрати найбільш сприятливі форми взаємодії, а також адекватні середовищу підходи до вирішення комунікативних проблем.

Важливо зазначити, що підготовка спеціалістів економічного спрямування з вільним володінням іноземними мовами є першочерговим пріоритетом. В силу того, що в процесі навчання як основні особисті професійно-формуючі фактори виступають мова та культура, тому існують усі підстави вести мову про культурно-мовну підготовку фахівця. Знання іноземної мови і зарубіжної культури для фахівця економічного спрямування є невід'ємним компонентом професійної компетентності. Причому такий підхід у навчанні, зокрема, іноземної мови, визначається необхідним як власне економістам, так і іншим спеціальностям.

Таким чином, професійна компетентність майбутніх фахівців з економіки – це важлива характеристика діяльності фахівця, його інтегративна якість, що є синтезом професійних компетенцій та особистісних професійно важливих якостей. Структура професійної компетентності фахівця з економіки повинна обов'язково включати як компонент міжкультурну компетенцію, оскільки вона є одним із системо- утворюючих чинників професійної компетентності економістів та забезпечує належний рівень їх конкурентоспроможності на сучасному світовому ринку праці.